

FINLANDIYA POLİS TEŞKİLATI

Finnish Police Organisation

Yılmaz ŞİMŞEK*
Mutlu KÖSELİ**

Özet

Bu çalışmada Finlandiya Polis Teşkilatı değişik boyutlarıyla incelenmiştir. Finlandiya Polis Teşkilatının yapısı ve işleyişinin çok daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla ülkenin genel özellikleri, devlet yapısı ve öne çıkan kurumları anlatılmıştır. Polis teşkilatının ülkenin güvenliğine olan katkısını ifade edebilmek üzere de Finlandiya'nın güvenlik politikası genel hatlarıyla anlatılmaya çalışılmıştır. İncelemeden anlaşılacağı üzere Finlandiya'ya yönelik çok ciddi bir güvenlik tehdidinin olmamasının ülkenin bu yöndeki politikalarının AB'nin genel stratejileri haricinde ekstra bir uygulama getirmesine gerek duymadığını göstermektedir. Bunların yanında çalışmada 17. yüzyılın başlarında temelleri atılan polis teşkilatının tarihi gelişimi de ele alınmış ve ilk zamanlardaki yetersiz polis sisteminin 1925 ve 1967 yıllarında çıkarılan kanuni düzenlemelerin de etkisiyle bugünkü modern yapıya kavuşması sürecine vurgu yapılmıştır. Kanun koyucuların yapacakları yerinde düzenlemeler ve uyguladıkları efektif politikalarla polis teşkilatın gelişiminde nasıl olumlu bir rol alabilecekleri belirtilmiştir. Bunların yanında polis teşkilatının temel yapısı incelenmiş yönetsel olarak ortaya çıkan özellikleri ele alınmış, yerel ve ulusal polis teşkilatları yapı ve görevleri anlatılmıştır. Yine polisin hakları ve yetkilerinin neler olduğu irdelenerek mevcut yapının polise nasıl bir hareket alanı sunduğu ifade edilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte teşkilatın ihtiyaç duyduğu gerek temel gerekse hizmet içi eğitimleri ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir. Genel olarak baktığımızda Finlandiya polis teşkilatı da tarihi gelişimi içerisinde kendisini dünyanın

* Dr., Emniyet Amiri, Ankara Em. Md.

** Dr., Emniyet Amiri, EGM.
PBD, 9 (1-4) 2007, ss.133-150

gelişen şartlarına adapte etmeye çalışmış ve bu çerçevede tabii gelişim ve başkalaşımını gerçekleştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finlandiya Kamu Yönetimi, Finlandiya Polis Teşkilatı.

Abstract

The study examines the Finnish Police in variety of ways. To understand the organization much better, general facts, state structure and leading utilities have been also explained. To express the contribution of police organization to homeland security, it was tried to make an outline of Finland's security policy. As it can be understood from the study, the fact that there is no serious security threats leveled at Finland, the country has no need to put an extra application on the existing security policy. In addition to these, in this study, the historical development of the police organization whose foundations were laid in 17th century is also touched upon and the process of bringing the insufficient police system in the beginning into today's modern structure. Regulations passed in 1924 and 1967 are also underlined, to be able to show how positively policy makers can affect the organization's development by good policies. Aside from these, the basic structure of police organization is examined, administrative features is cultivated. Structure and tasks of local and national police organizations are explained specifying the rights and powers of the police. It is endeavored to be expressed how the existing situation provides a maneuver field for the police. Some information on the basic and in-service trainings required to be taken by organization members is also provided. In terms of a general outlook, Finland police organization has tried to adapt itself with the developing conditions of world and in this framework it has realized its natural metamorphosis and development.

Key Words: Finnish Public Administration, Finnish Police.

Giriş

Kuzey Avrupa'da Baltık Denizine kıyısı olan Finlandiya, Rusya, Norveç ve İsveç ile sınır komşusudur. Avrupa'nın en büyük yüzölçümüne sahip altıncı ülke olarak yaklaşık 338.145 kilometrekare üzerinde 1999 rakamları ile 5.2 milyon nüfusa sahiptir. Nüfus artış oranı düşüktür (2001'de %0.16) (Finlandiya Büyükelçiliği, 2007). Finler nüfusun %93 gibi büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bununla birlikte İsveçliler de nüfus içinde %6 gibi bir paya sahiptirler. Başkenti Helsinki olan

Finlandiya’da 1999 verilerine göre işsizlik oranı %10,2 ve kişi başına düşen milli gelir 24.893 ABD dolarıdır (Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007). Ülkenin kuzey yarım kürenin kuzeyinde olmasına karşın iklim yıllık altı derece gibi bir ortalama ile yumuşaktır. Kış, ülke için en uzun mevsimdir. Coğrafi konumundan kaynaklı olarak günler altı saatten bile kısa olmakta güneşsiz geçen günler ülkenin kuzeyinde yaklaşık beş ay sürmektedir. Öte yandan yaz aylarında 70 gün gecersiz geçebilmektedir (Finlandiya Büyükelçiliği, 2007). Finlerin Baltık bölgesinden gelen göçmenler ile Buz Çağından sonra bölgeye taşınan asıl yerlilerin soyundan geldikleri ve bölgeye yaklaşık 2000 yıl önce yerleşmeye başladıkları bilinmektedir. Halkın büyük çoğunluğunun konuştuğu dil Ural-Altay dil grubunun Ural kısmındadır. Finlandiya’nın resmi dilleri Fince ve İsveççedir. Nüfusun yüzde altısı ana dili olarak İsveççe konuşmaktadır (Solsten ve Meditz, 1988).

1.Tarihsel Gelişim

Finlandiya yüzyıldan uzun bir süre önce kendi anayasası ve devlet şekli ile özerk bir devlet olarak varlığını Rusya İmparatorluğunda bir Çar Dukalığı olarak sürdürmüştü, ancak Rusya’da gerçekleşen Ekim Devriminin ardından, Finlandiya parlamentosu 6 Aralık 1917 tarihinde bağımsızlığını ilân ederek Rusya egemenliğinden kopmuştur (Solsten & Meditz,1988; Infopankki, 2007; Finlandiya Büyükelçiliği, 2007). Fin Anayasası oldukça uzun süre geçerliliğini korumuştur ancak İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaşın ardından anayasa değişikliğe uğramıştır. Yıllar içerisinde bazı değişikliklerini müteakiben 1 Mart 2000 tarihinde anayasa yenisi ile değiştirilmiştir (Nousiainen, 2007). Fin anayasasının temellerini bağımsız Finlandiya ve Fin halkına ait temel hak ve hürriyetlerin dokunulmazlığı oluşturur. Parlamentosu demokrasinin sağlanmasındaki en yüksek organ olarak gören Anayasa, kuvvetler ayrılığı prensibine dayanarak mahkemelerin bağımsızlığını dile getirir (Ministry of Justice, 2007).

Fin Parlamentosu 8 Kasım 1994 tarihinde AB’ye giriş antlaşmasını onaylamış ve Finlandiya 1 Ocak 1995 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği’nin üyesi olmuştur. Avrupa Birliği Başkanlığını 1999’da Finlandiya üstlenmiştir (Finland’s EU Presidency, 2006). Finlandiya’nın uluslararası konumunun en önemli özelliği, Rusya’nın hemen yanında bulunması sebebiyle coğrafi yeridir. Finlandiya’nın AB üyeliği Rusya’nın da Birliğe komşu olmasını sağlamıştır. Finlandiya’nın öncelikleri AB, Baltık Denizi

civarındaki ülkeler ile Rusya arasındaki işbirliğini güçlendirmek ve bölgedeki AB faaliyetlerini arttırmak olarak ön plana çıkmaktadır.

2.Kamu Yönetimi: Yasama, Yargı, Cumhurbaşkanı, Kamu Yönetimi Örgütlenmesi

Finlandiya Parlamentosu dört yıllık görev süreleri için seçilen 200 Parlamento üyesinden oluşmaktadır. Finlandiya Parlamentosu, yasama görevine ilaveten, Hükümetin hem Avrupa Birliği ile ilgili politikalarını, hem de Hükümetin Avrupa Birliği'nin karar verme sürecine ilişkin faaliyetlerini geniş bir şekilde denetleme yetkisine sahiptir (Parliament of Finland, 2007). Parlamento genel kurulu son kararları verir, komiteler kararları hazırlar ve parlamento komisyonları ilgili alanlarda politikaların belirlenmesinde katkı yaparlar. Yeni Hükümet, programını oylamaya sunarak, Parlamento tarafından verilen güven oyu ile belirlenmektedir. Söz konusu Hükümet bu dönem içinde gensorular gibi Parlamento denetimine tabidir (Finlandiya Büyükelçiliği, 2007).

Finlandiya'da cumhurbaşkanı çoğunluk oyları ile 6 yıllığına seçilmektedir. Aynı kişi en fazla iki defa cumhurbaşkanı seçilebilmektedir. Cumhurbaşkanı yetkileri arasında; güvenlik ve dış politika konularında karar verme, bakan, üst düzey kamu çalışanları, hakimler ve devlet memurlarını atama ve işten çıkarma yetkileri sayılabilir. Cumhurbaşkanı ayrıca savunma güçlerinin komutanı sıfatını taşımaktadır. Cumhurbaşkanı, hükümet tasarılarını parlamentoya sunar, parlamentonun çıkardığı yasaları onar ve idari konular ile uygulanmalarına ilişkin kararnameleri tasdik eder. Cumhurbaşkanının dış politikada liderlik etmesi de kendisine tanınan ayrıcalıklar arasındadır (President of Finland, 2007). Finlandiya hükümeti başbakan ve diğer 17 bakandan oluşurmakta ve bakanların kapsamlı yetkileri bulunmaktadır.

Finlandiya'da Anayasa, mahkemelerin bağımsızlığı ilkesini güvence altına almaktadır (Nousiainen, 2007). Mahkeme sisteminde Hukuk ve Cezai Mahkemeleri, İstinaf Mahkemeleri, Yargıtay ve en üst mahkeme olarak Anayasa Mahkemesi karşımıza çıkmaktadır. Yargı ve siyasi sistem arasındaki tek bağlantı, Cumhurbaşkanı Anayasa Mahkemesi ile Yüksek İdari Mahkemenin başkanları ve üyelerini atamak olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla bu da yargı ve siyasi sistem arasındaki tek bağ olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başsavcı yasaların en üst seviyede koruyucusu görevini üstlenen kişi olarak kabul edilmektedir. Bu konuma gelecek kişi, cumhurbaşkanı

tarafından atanmaktadır. Kamu denetçisi mekanizması işlemekte ve parlamento tarafından, görevi mahkemeleri ve kamu çalışanlarını denetlemek olan bir Soruşturmacı (Ombudsman) seçilmektedir. Vatandaşların her ikisine de başvurma hakkı bulunmaktadır (Finlandiya Büyükelçiliği, 2007).

Fin anayasası uyarınca dış politika Cumhurbaşkanı ve Kabine tarafından yürütülmektedir (Ministry of Justice, 2007). Genel dış politika hedefi, diğer ülkelerde olduğu gibi ulusun güvenlik ve bağımsızlığı ile vatandaşlarının refahına yönelik çalışmaktır. Özellikle güvenlik politikaları alanında, ülkenin amacı tarafsız ve bağımsız bir savunma sağlamaktır. Danimarka, İzlanda, Norveç, İsveç ile birlikte İskandinav ülkesi olarak tanımlanmaktadır. Bu ülkeler kendi aralarında yüksek düzeyde her alanda benzer sosyal sistemleri ile işbirliği yapmaktadırlar (Edgar, 1982).

Finlandiya kamu yönetiminde merkez teşkilatı 12 bakanlıktan oluşmaktadır. Kamu yönetiminde çalışanların sayısı toplam 125.000 civarındadır. Bunların 24.000'i merkez teşkilatında 55.000'i de taşra teşkilatında çalışmaktadır. Ayrıca 32.000 kadar kamu görevlisi de üniversitelerde istihdam edilmektedir. Taşra teşkilatı ise 6 ilden oluşmaktadır. Bakanlıkların çoğu kendi alanlarına göre bu altı ilde temsilciye sahiptir. Finlandiya'da taşradaki merkezi yönetimin temsilcisi kuruluşlar günümüzde kamu hizmetlerini online (elektronik ortamda) sunmaya çalışmaktadırlar. Online hizmetlerde önemli sorun yaşamakla beraber gerekli altyapı oluşturma çalışmaları devam etmektedir (Ministry of Finance, 2006).

Finlandiya'da yerel yönetimlere bakıldığında güçlü bir yerinden yönetim geleneğinin olduğu görülmektedir. Belediyeler çoğu kamu hizmetlerini sunmakla yükümlüdürler. Belediyelerde çalışan sayısı 430.000 civarındadır. Belediyelerin en tepedeki karar alma mercileri Belediye Meclisidir (Finlandiya Büyükelçiliği, 2007, Ministry of Finance, 2006). Belediye Meclisi bazı kamu hizmetlerinin yönetimi ve organizasyonu için komisyonlar oluşturmaktadır. Bunlardan en yaygınları eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve kent imar komisyonlarıdır. Bu komisyonlar eskiden doğrudan bu hizmetleri sunarken son zamanlarda yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde hizmetleri toplum adına alan durumuna gelmişlerdir. Finlandiya'da çoğu belediyenin, küçük olduğu için, birçok hizmeti kendi başına yapması zordur. Bu küçüklükten dolayı birkaç belediyenin bir araya gelmesi önceden gönüllü iken son zamanlarda zorunlu hale getirilmiştir. Şimdi bu şekilde 250 tane belediye ortaklığı vardır. Diğer bir ifadeyle bu rakam birkaç belediyenin

oluşturduğu ortak belediye sayısıdır. Bu ortak belediye kuruluşları arasında yaygın olanları bölge konseyleri, hastane birlikleri ve engelliler birlikleridir. Aynı zamanda kamu sağlığı ve eğitim konusunda da belediyeler birlik oluşturmaktadırlar (Ministry of Finance, 2006).

1980'lerde kamu hizmetlerinden memnuniyetsizlik önemli boyutlara ulaşmış ve eleştirilere neden olmuştur. Kamu hizmetlerinin kalitesi, miktarı ve erişilebilirliği konusunda ortaya konan eleştiriler kamuoyunda etkili olmaya başlanınca Fin Hükümeti bir dizi kamu yönetimi reformu gerçekleştirmek üzere Maliye Bakanlığını görevlendirmiştir. Bu reformların başlıca özellikleri şunlardır:

- Siyasal karar verme süreci stratejik yönetim anlayışına odaklanmıştır.
- Performans yönetim anlayışı getirilerek bütçenin performansa dayalı hale getirilmesi gerekir.
- Performans yönetimi anlayışı çerçevesinde merkezi yönetime ait yetki ve sorumluluklar yerel yönetimlere devredilmiştir. Ancak genel normların belirlenmesi yine merkezi yönetime aittir.
- Maliyeti toplumdan alınabilen hizmetlerin gerçekleştirilmesi özel sektöre devredilmiştir. Bunlardan sadece iki tanesi Finlandiya Posta İşletmesi ve Demir Yolları kamu iktisadi teşebbüsüne dönüştürülmüş ve daha sonra limitet şirketler olarak devam ettirilmiştir (Ministry of Finance, 2006).

Sonuç olarak Finlandiya bürokratik, klasik kamu yönetimi anlayışını terk etmiş veyeni kamu yönetimi anlayışının gereği olarak hesap verebilir, şeffaf, stratejik yönetim ve performansa dayalı bir yönetim anlayışını benimseyen yeni bir örgütlenmeye gitmiştir. Yerel yönetimler daha da güçlendirilmiş ve merkezi yönetim sadece düzenleyici ve koordinatör birimlere sahip bir yapıya bürünmüştür.

3.Polis Teşkilatı

3.1.Polis Tarihi

Finlandiya 1809 yılında Rusya İmparatorluğu'nun bir parçası haline geldikten sonra 1814 yılında Genel Vali, polislikle ilgili genel görevleri ortaya koymuştur. Bu emirler taşra polisinin kendilerine ait mevzuata sahip olduğu 1898 yılına kadar devam etmiştir (Laitinen, 2006). İlk polis

birimi 1816 da Turku'da ve daha sonra diğer büyük şehirlerde kuruldu. Bu birimin temel görevleri arasında asayişin sağlanması ve suçun önlenmesi başta geliyordu. Bunun yanında küçük suçların yargılmasını yapan mahkeme olarak hareket ediyordu. Her ne kadar polis merkezi deyimini 1861'de kabul edilmiş olsa da, polis birimleri yargı yetkisini 1897 yıllarına kadar elinde bulundurdu. 1903 ve 1904'te ilçe polisleri il yönetiminin bir parçası oldular. 1977'ye kadar ilçe polis birimleri hala polis görevinin üçte birini karşılamak zorundaydı (He ve Das, 2006).

Kırsal alanlarda il yöneticileri tarafından atanmış karakol amirleri bulunmaktaydı. Bunların genel karakteristiği az eğitilmiş kesimden ve çiftçilerden seçilmeydi. 1891'den itibaren her karakola belli sayıda memur işe alınmıştır. 1925'deki Polis Kanunu ile taşra polisi ve şehir polisi aynı düzenleme ve kuralların altına alındı. 1967 yılında ülkedeki bütün polis teşkilatını kapsayan bir kanun çıkarıldı. Bu kanun ulusal çapta ülkenin her tarafındaki polisi bir bütün olarak ele almıştır. 1973'te yapılan değişiklikler ile polis danışma komisyonlarının kurulmasına izin verilmiş ve bu komisyonlar polis ile kamuoyu arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine önemli katkılar yapmıştır (He ve Das, 2006; Laitinen, 2006).

Kişi başına düşen polis sayısı itibarı ile uluslararası standartların altında olan Finlandiya polis teşkilatı yaklaşık 2004 yılı rakamlarına göre 11.000 kişiden meydana gelmektedir. Bunların içerisinde polis memurlarının sayısı 7700 kişi olarak görülmektedir. Yine 2004 yılı itibarıyla polis teşkilatında çalışan bayanların oranı %11'i polis memuru olmak üzere toplamda %24'ü bulmaktadır (Finnish Police, 2007).

1995 yılında kabul edilen yeni polis kanunu Finlandiya polisinin yapı ve örgütlenmesini değiştirmiştir. Özellikle bu tarihten sonra uluslararası insan hakları derneklerinin talepleri konusunda daha hassas olmaya başlamıştır. Ayrıca bu yıldan itibaren uluslararası polis misyonlarına dahil olmaktadır. Bu çerçevede görevlendirilen polisler birleşmiş milletler standardında bir polis eğitimi almak zorundadırlar. Bu polislerin seçim, eğitim, çalışma ve teçhizatlarından İçişleri Bakanlığı Polis Genel Müdürlüğü sorumludur. Yurtdışında çalışan Finlandiya polisi ise Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak görev yapar.

3.2. Polis Teşkilatı ve Yönetimi

3.2.1. Merkez Teşkilatı

Finlandiya Polis Teşkilatı İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Merkez teşkilatını oluşturan Polis Genel Müdürlüğü en üst seviyede polisin yönetimi, yönlendirilmesi, denetimi ve diğer genel politikalardan sorumludur. Diğer görevleri şunlardır: Milli düzeyde polis idaresi ve polisiye kararlar vermek, polisin hedeflerine yönelik temel stratejileri ortaya koymak ve bununla ilgili uygulanan performansı değerlendirmek, polislik faaliyetleri ile ilgili şartları belirlemek, polislikle ilgili yasaları gözden geçirip teklifte bulunmak, ve iç güvenlikle ilgili problemlere uzmanlar sunmak. Ulusal düzeyde operasyonların sorumluluğu da yine bu merkezin yönetimine bırakılmıştır. İçişleri Bakanlığına bağlı merkez polis teşkilatı aynı zamanda hükümet tarafından oluşturulmuş bir Polis Tavsiye Kuruluna sahiptir (Laitinen, 2006; Virta, 2005; O'Connor, 2004).

Finlandiya ulusal merkez polisi 3 ana birimden oluşur (Osce Polis, 2007). İçişleri Bakanlığı Polis Genel Müdürlüğü altında faaliyet gösteren bu birimler şu şekildedir:

1. Ulusal Araştırma Bürosu
2. Ulusal Trafik Bürosu
3. Ulusal Güvenlik Bürosu

Ulusal Araştırma Bürosunun temel amacı, suçları önlemek, araştırmak ve uluslararası organize, profesyonel ve finansal suçlara karşı stratejiler geliştirmektir (Santtila, 2001). Ulusal araştırma bürosu ulusal polisle, gümrük muhafızlarıyla ve sınır muhafızlarıyla birlikte koordine ve işbirliği yapmaktadır. Finlandiya'da uluslararası suçlara karşı işbirliği merkezi olarak görülmektedir. Tüm Finlandiya polis organizasyonları ve diğer kolluk güçleri için özel servisler sağlamaktadır. Kriminal laboratuvarları olay yerlerinden toplanan delillerin incelenmesi dava öncesi dosyaların hazırlanmasında yardımcı olunması görevlerini yerine getirir. Ulusal araştırma bürosunun kara para aklama merkezi, kara para davalarının araştırılması ve terörizmin finansmanı konularında çalışmaktadır. Ulusal araştırma merkezinin toplam mevcudu 670 kişidir ve bunun yaklaşık %40'ı kadınlardan oluşmaktadır. Genel Fin polisi profiline baktığımızda ise bu sayının yalnızca %25 olduğunu görmekteyiz (Osce Polis, 2007).

Ulusal Trafik Polisi'nin rolü isekamu düzenini ve güvenliği sağlamak, trafik kontrollerini ve gözlemlerini yapmak, trafik güvenliğini

geliştirmek, ve kamu güvenliğini ve düzenini tehlikeye düşürecek diğer olayları engellemektir (Elliott & Broughton, 2004). Aynı zamanda yedek polis kuvveti olarak görev yaparak acil durumlarla ilgilenir ve lokal polisin suç ve suçluyla mücadelesini destekler (Osce Polis, 2007). Ulusal Trafik Polisinin aynı zamanda Helsinki Vantaa havaalanı korumadan sorumlu bir hava ünitesi, devlet başkanını korumadan sorumlu bir koruma ünitesi de bulunmaktadır. Önemli toplumsal olaylarda ve etkinliklerde güvenliği sağlamaya ilgili görevleri bulunmaktadır. Bu birimlerin hepsi İçişleri Bakanlığı Polis Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışırlar (Van de Linde vd., 2002). Ulusal soruşturma bürosu önleyici polisinin yanı sıra, uluslararası suçlar, organize suçlar, profesyonel suçlar, mali suçlar ve diğer ciddi suçlarla ilgilenmekle sorumlu ve yetkili birimdir. Bu birim aynı zamanda suç işlenmesini önlemek ve yeni soruşturma yöntemleri ortaya koymak gibi bir görevi de üstlenmiştir.

Ulusal Güvenlik Polisi, Güvenlik Polisi suç ve kabahatleri önleyerek ülkenin iç ve dış güvenliğini sağlamakla ve bunu ilgilendiren suçlarla mücadele etmekle sorumludur. Aynı zamanda toplumun bu tarz suçlara karşı duyarlı bulunmasını sağlamak da görevleri arasındadır. Önlemekle ve soruşturmakla yetkili olduğu suçların önde gelenleri arasında idarenin ve sosyal hayatın düzenini bozmak ve devletin iç ve dış güvenliğini tehlikeye atmak sıralanabilir. Bunların arasında da göze çarpanlar terörle mücadele ve espionaja karşı koyma faaliyetleri sayılabilir. Aynı zamanda organize suç örgütlerine karşı da önemli ölçüde faaliyet göstermektedir (Van de Linde vd., 2002).

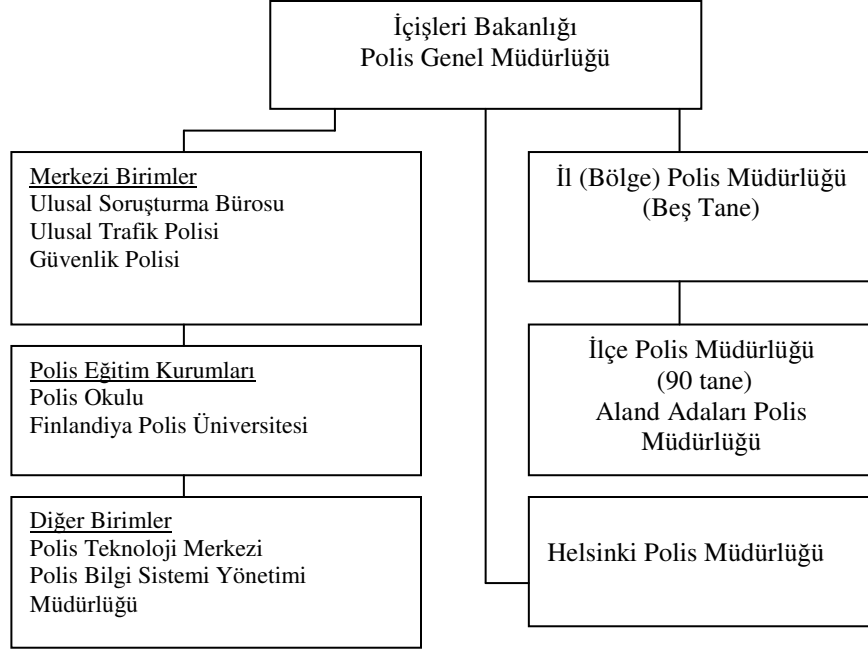
Finlandiya Polisinin özellikle terörle mücadele eden bir birimi bulunmamaktadır. Polis içerisinde önemli ve tehlikeli konularla ilgilenen KARHU (ayı) birimi tarafından ele alınmaktadır. Mevcut durumda her polis teşkilatı kendi mntikasından sorumludur. Krizden sorumlu kişi ise mntıkanın polis müdürüdür. Örneğin Kuzey Finlandiya'da bir rehine krizi gündeme geldiğinde yerel taşra polisi konuyu ele alır. Merkezi yönetim konuyu ele almaya karar verirse o zaman devrederler (Van de Linde vd., 2002).

3.2.2.Tavsiye Komiteleri

İçişleri bakanlığının polis teşkilatı için çalışan polis tavsiye komiteleri polis operasyonlarını izler, yeni gelişmeler için önerilerde bulunur, polisiye olaylarla ilgili açıklamalarda bulunur, polis operasyonlarını etkileyebilecek alandaki gelişmeleri takip ederek, kendilerine tevdi edilen diğer görevleri yerine getirir. Her bölgenin polis birimi için arı polis

tavsiye komisyonları bulunmaktadır ve bunlar yerel yönetimlerce atanır (O'Connor, 2004). Bunun yanı sıra her bölge polis teşkilatı da yerel konsey tarafından atanmış kendi polis tavsiye komitesine sahiptir. Buna alternatif olarak bazı bölgelerin iki veya daha fazla bölge ile işbirliği içinde birleşik polis tavsiye komitesine sahip olduğu da görülür (Finnish Police, 2007).

Finlandiya Polis Teşkilatı

Kaynak:

<http://polis.osce.org/countries/f/18/114/Organization%20Chart.gif> (tablo ilgili internet sayfasından aynen tercüme edilmiştir).

Polis tavsiye komitelerinin oluşturulmasının amacı bölgelerde polis faaliyetleri açısından önem arz eden olayların ve bölgedeki gelişmelerin takip edilmesi, gözlenmesi ve gelişmelere ışık tutacak tavsiyelerde bulunulması, polisiye konularda açıklamalarda bulunması ve kendilerine verilen diğer görevleri yerine getirme olarak söylenebilir. Genelde ele alınan konularda, aile içi şiddet, polis hareket planları ve bunların

uygulamaları olarak sayılabilir. Tavsiye komitelerinin hükümet tarafından atandıktan sonra görev süreleri 3 yıldır (O'Connor, 2004).

Diğer il polis teşkilatları da yine yerel konsey tarafından atanmış polis tavsiye komitelerine sahiptirler. Doğrudan olarak İçişleri bakanlığı polis teşkilatına bağlı olarak çalışan başkent Helsinki'nin polis teşkilatı diğerlerinden farklıdır. Helsinki polisi rutin polis görevlerinin yanında ülke genelinde bazı özel görevleri de yerine getirmekle sorumludur (Laitinen, 2006; Virta, 2005; O'Connor, 2004).

3.2.3. Taşra Teşkilatı

Taşra teşkilatı ise 5 ilde polis müdürlükleri ve 90 ilçe polis müdürlüğü şeklinde örgütlenmiştir. Ayrıca 75 polis merkezi 24 saat polislik hizmeti vermektedir. Aland Adaları polis müdürlüğü ise özerk bir müdürlüktür. Bunların dışında Ulusal Soruşturma Müdürlüğü, Güvenlik Polisi, Devriye Polisi, Polis Okulu, Finlandiya Polis Koleji ve Polis Teknik Merkezi gibi birimler İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Beş vilayetten ayrı olarak örgütlenmiş olan başkent Helsinki Polis Müdürlüğü de İçişleri Bakanlığına bağlıdır (Laitinen, 2006; Virta, 2005; O'Connor, 2004).

Her il polis müdürlüğünde bir emniyet müdürü bulunmaktadır. Bu müdürlerin ilçe polis birimlerinde operasyonel anlamda kontrolü vardır. Savcılar genellikle polis sisteminin bir parçasıdır. İl polis müdürü bölgenin en önemli suçlarını kovuşturan savcısı olarak da görev yapmaktadır. İlçe polis müdürleri yerel polis yöneticileridir ve daha alt mahkemelerde savcı olarak görev yapmaktadırlar. Kasaba polis merkezleri karakol amirleri (şefleri) tarafından yönetilmektedirler (Photius, 2007).

Finlandiya'da her ilçe yönetim biriminde bir polis birimi vardır. Önceden de söz edildiği gibi toplam 90 ilçe polis teşkilatı vardır. Bunlara bağlı bir veya birden fazla polis merkezi vardır. Her polis merkezinin 24 saat boyunca çalıştığı söylenemez. Fakat her bölgede acil müdahale merkezleri aracılığı ile 24 saat boyunca polise ulaşabilmek mümkündür. Taşra polis birimleri güvenlik ve asayiş sağlamanın yanı sıra ruhsat işlemlerini düzenlemek, gerektiğinde özel güvenlikle ilgili konularla müdahale etmek, piyango ve para taşımacılığı ile ilgili tedbir almakla da mükelleftirler (He ve Das, 2006). İlçe polis müdürlükleri bağlı oldukları İl Polis Müdürlüğü tarafından yönetilirler. Yukarıda söylendiği gibi Aland Adaları sadece kendi özerk yönetimine bağlı özerk bir polis teşkilatına sahiptir. Aland Adalarında ülke (ulusal) polisi tarafından

düzenlenecek olan operasyonlar Ulusal Polis Soruşturma Bürosu tarafından ada polisiyle birlikte yürütülür.

Her polis biriminin kurulması ve örgütlenmesi bölgede yaşayan nüfusun büyüklüğüne, suç sayısına, suçların çeşitliliğine ve büyüklüğüne göre değişiklik göstermektedir. Polis birimleri genellikle asayiş ve güvenlik, kazalar, suç araştırması, sosyal sorunlar (uyuşturucu suçları ve toplum düzenine karşı suçlar), nüfus bilgileri, pasaport, kimlik kartları, yabancıların takibi gibi önemli kayıt işlerini de yapmaktadır (He ve Das, 2006).

Büyük coğrafyaya sahip karakol bölgelerinde daha alt düzeyde memurlardan oluşan ekipler küçük suçların soruşturmasını yürütmektedir. Buna ek olarak bu birimler çeşitli ruhsatların verilmesi, borç takibi bölümü, cezalar ve benzer konularda hizmetler sunmaktadır. Bu birimlerin çoğunluğu yalnızca 10-12 personelden oluşmaktadır (Photius, 2007).

Polis kanununa göre polis adli ve sosyal düzeni sağlamak, güvenlik ve kamu düzenini korumak, suçları önlemek ve araştırmak ve davaları savcıların görüşüne sunmakla görevlidir. Polis aynı zamanda başka birtakım görevlerle de yetkili ve sorumlu kılınmıştır. Bunlar arasında kendi alanlarında yardıma muhtaçlara yardım etmek sayılabilir (He ve Das, 2006).

İl Polis Müdürlükleri (ofisleri) vilayet içindeki diğer merkezleri yöneten ve komuta eden bir merkez gibi çalışırlar. İl sınırları içindeki operasyonların planlanması, yönetilmesi ve gerçekleştirilmesi onların sorumlulukları altındadır. Bunun dışında, İl polis müdürlüğü ilçe (yerel) polis ile ulusal soruşturma bürosu ve ulusal trafik polisi arasında koordine ve irtibat sağlanması görevini de üstlenmiştir.

3.3. Polis Eğitimi ve İşe Alma

Finlandiya'da iki tane polis eğitim merkezi vardır. Finlandiya Ulusal Polis Okulu temel, gelişmiş ve hizmet içi kurslarını sağlarken, Finlandiya Polis Koleji yönetim kademelerine liderlik eğitimi, polislikle ilgili araştırma ve geliştirme görevini yerine getirmektedir. Polis köpek eğitim merkezi ulusal polis okulunun bir parçasıdır ve polis köpekleri ve bunları yetiştirecek personelin eğitiminin verildiği yerdir. Polis eğitim merkezlerinin 2008 yılında bir merkez altında toplanması planlanmaktadır. Yeni oluşturulacak yapı, polislerin seçimi, eğitimi, eğitimin kalitesinin belirlenmesi ve araştırmaların gerçekleştirilmesine

odaklanacaktır (İçişleri Bakanlığı, 2007). İşe alma şartları; diğer ülkelerinkine benzer şekilde, Finlandiya vatandaşı olmak, en az ortaokul mezunu olmak, belli bir boyda olmak ve diğer şartları taşımak olarak sıralanabilir. Eğitim süresi genel itibariyle beş aydır. Bu temel eğitimi tamamlayanlar polis memuru olarak işe başlarlar. Amir sınıfına geçmek isteyenler Finlandiya Polis Kolejinde eğitim alırlar (üniversite seviyesinde). Son dönemlerde Turku Üniversitesi, açtığı bölümlerle polis amirlerine eğitim vermeye başlamıştır.

3.4. Polis Teşkilatında Performans Yönetimi

Yukarıda anlatıldığı gibi 1980'lerde kamu hizmetlerinden memnuniyetsizlik önemli boyutlara ulaşmış ve eleştirilere neden olmuştur. Kamu hizmetlerinin kalitesi, miktarı ve erişilebilirliği konusunda ortaya konan eleştiriler kamuoyunda etkili olmaya başlanınca Fin Hükümeti bir dizi kamu yönetimi reformu gerçekleştirmek üzere Maliye Bakanlığını görevlendirdi. Bu reformların başında stratejik yönetim anlayışı ve performans yönetim anlayışı gelmektedir. Polis teşkilatı da bu genel gelişmeden etkilenmiş ve performans dayalı bir yönetim mekanizması oluşturmuştur.

Polis Teşkilatında 1993 yılında 'Hizmet Kalitesi' girişimi benimsenmiş ve ana hedef olarak da polis hizmetlerinde kalitenin geliştirilmesi olmuştur. Polis sadece suç istatistiklerini izlemekle kalmamış aynı zamanda her iki yılda bir yapılan Polis Güvenlik Barometre Anketi yoluyla halkın polisi algılamasını ve düşüncesini de izlemeye başlamıştır. İlk anket 1999 yılında gerçekleştirilmiştir. Polise güven Finlandiya'da çok yüksektir. Polis 2000 yılında yeni bir performans yönetimi sistemi başlatmış ve stratejik yönetim ile beraber performans yönetimi sistemini birlikte uygulamaya başlamıştır. Bu model polis çalışmalarının organizasyonu açısından çok işe yaramıştır. Bu sistem sayesinde polis teşkilatı içinde iletişim artmış ve başarı faktörleri üzerine daha fazla durulmaya başlanmıştır. Bu sistem kalite yönetim sistemiyle bağlantılı olup dört değerlendirme açısını (vatandaş ve müşteri, personel, kaynaklar ve ekonomik verimlilik ile sonuçlar) kullanmaktadır. Bu performans ölçüleri polis teşkilatının vizyon ve stratejisinden kaynaklanmaktadır. Modelin uygulanması henüz başlangıç aşamasındadır. Ancak ilk değerlendirme sonuçları sistemin işe yarayacağı kanaatini oluşturmuştur. Finlandiya polisinin 2010 vizyonu Finlandiya'nın dünyanın en güvenli ülkesi olmasıdır (Virta, 2005).

3.5. Polis'in Hakları ve Yetkileri

Finlandiya'da polisin, yetkileri ve sorumlulukları polis kanunu ile belirlenmektedir. Buradan kaynaklanan yetkilerle polis görevini gizleme hak ve yaptırımına sahiptir. Görevi esnasında en belirleyici unsur insan hayatının tehdit altında olup olmamasıdır, insan hayatına yönelik tehditler her zaman önceliklidir (Finnish Police, 2007). Polis görevini icra ederken herkesin şahsi bilgilerine ulaşmak yetkisine sahiptir ve buna engel olmak isteyen şahıslar 24 saate kadar tevkif edilebilir.

Polisin görevleri bununla sınırlı değildir. Polis kendine bakma gücünden yoksun olduğunu değerlendirdiği şahısların sağlığı ve güvenliğinden emin olmak üzere gözaltına alabilir. Bu gözaltına alma sarhoşları ve zeka özürlüleri de kapsar (He ve Das, 2006). Eğer bir toplantı veya yayın kamu düzenini bozar veya trafik akışını engeller ise polis bu toplantı ve yayını engelleme hakkına sahiptir. Eğer görünür bir tehlike arz ediyor ise polis geçici olarak patlayıcı ve diğer tehlikeli maddelere el koyma yetkisine sahiptir. Eğer tahmin edilen tehlikesi yüksek ise polis bir hareketi men etme yetkisine sahiptir (Finnish Police, 2007).

3.6. Güvenlik ve Suçla Mücadele Politikası

Finlandiya güvenlik politikasının genel amacı Finlandiya'nın bağımsızlığını sürdürmek ve vatandaşlarını korumaktır. Ulusal savunma, tüm ülkeyi kapsayan bölgesel savunma ağı sistemine dayanmaktadır. Ordu rezervleriyle birlikte Finlandiya'nın savaş zamanı gücü, Kara Kuvvetleri ordusunda yaklaşık rakamlarla 385,000, Hava Kuvvetlerinde 35,000 ve Donanmada 43,000 birlik ile yaklaşık 520,000 birlikten oluşmaktadır. Savunma Bakanı, savunma alanındaki en üst idari otoritedir. Ulusal savunmaya ilişkin tüm yasal, idari ve mali hususlardan sorumludur. Bakanlık, Silahlı Kuvvetler ve Hükümet arasındaki bağlantıdır. Savunma Kuvvetlerinin Kumandanı, ordunun yardımı ile ülkenin askeri savunmasını yönlendirir (Kuusela, 2002).

Finlandiya'nın diğer Avrupa ülkelerinin tersine terörle önemli bir tecrübe yaşamamıştır. Bunun sebebi olarak da ülkenin coğrafi konumu, koloni geçmişinin olmaması, ülke içinde önemli çatışmaların olmaması gösterilmektedir. 1990'lı yılların başında bazı marjinal radikal gruplar polis için sıkıntı oluşturmaktaydı ancak bunlar sadece hayvan hakları savunucuları ve motosikletli çeteler gibi gruplardı (Van de Linde vd., 2002).

Hala Finlandiya'nın terörle mücadele stratejisi Avrupa Birliği'nin stratejik amaçları doğrultusundadır. Bu uluslar arası işbirliği, teröristlerin tespiti ve engellenmesi, teröristlerin finansının kesilmesi çalışmalarını içermekte, terörle mücadelede Avrupa Birliği ülkelerinin teröre karşı araştırma ve soruşturma kapasitesi ile operasyon kapasitesinin artırılması çalışmalarına önem verme şeklinde ortaya çıkmaktadır. Özellikle üçüncü ülkelerle işbirliğinin önemi ortaya çıkmaktadır (Lehmus, 2005). Ülke güvenliği ile ilgili diğer suçlar daha çok Rusya ve Estonya mafyaların karıştığı, uyuşturucu, silah ticareti, fuhuş gibi suçlardır, ancak bu suçların toplum üzerindeki etkisi geniş boyutlarda görülmemektedir (Van de Linde vd., 2002).

Bununla birlikte terörle mücadele konusunda kurumlar arasında bilgi paylaşımına önem verildiği, ülkeye gelen göçmenlere karşı hem polislerin duyarlı olmaları yönünde çalışıldığı, hem de polislerin konu ile ilgili ek eğitimlere tabi tutulduğu görülmektedir.

Sonuç

Finlandiya nüfus olarak küçük bir ülke olmasına rağmen refah seviyesi yüksek bir ülkedir. Terör gibi çok önemli bir küresel sorun bu ülkede yoktur. Finlandiya nüfusuna göre geniş topraklarıyla kendi halinde yaşayan bir ülkedir. Mevcut yönetim yapısı itibariyle sadece beş ile sahip olup başkent Helsinki'yi ayrı bir yönetim birimi yapmıştır. Yerel yönetimlerin güçlü olduğu Finlandiya'da çoğu kamu hizmetini belediyeler sunmaktadır. Ancak iç güvenlik hizmetleri merkezi yönetime bağlı merkez ve taşra teşkilatı tarafından sunulmaktadır. Finlandiya'da terör olmaması ve organize suçların azlığı nedeniyle polislik hizmetleri daha çok suç önleme ve küçük suçlarla mücadeleye odaklanmıştır. Genel kamu yönetiminde olduğu gibi polis teşkilatında da performans dayalı yönetim anlayışı yaygın olarak uygulanmaktadır. Fin polisinin en büyük stratejik amacı Finlandiya'nın kısa zamanda dünyanın en güvenli ülkesi olmasını sağlamaktır.

Kaynakça

- Anderson, E., (1982), 'Finnish-Baltic Relations, 1918-1940: An Appraisal' *Scandinavian Studies*, 54, 51-72.
- Dış Ticaret Müsteşarlığı, (1999), *Finlandiya İkili ilişkiler*, <http://www.dtm.gov.tr/anl/raporlar/AVRUPA/finlandiya/finlandiya.htm> (31 Ağustos 2007).
- Elliott, M. ve J. Broughton, (2004), *How Methods and Levels of Policing Affect Road Casualty Rates* PROJECT REPORT PR SE/924/04. <http://www.tfl.gov.uk/assets/downloads/corporate/Policing-Affect-Road-Casualty-Rates.pdf> , (30 Temmuz 2007).
- Finlandiya Büyükelçiliği, (2007), *Finlandiya'ya Kısa Bir Bakış*. <http://www.finland.org.tr/tr/> (1 Mayıs 2007).
- Finland's EU Presidency, (2007), *Finland's EU Presidency Web Team says thank you to visitors to the website and all its cooperation partners* , http://www.eu2006.fi/en_GB/ (1 Mayıs 2007).
- Finnish Police, (2007), '*Finnish Police*' <http://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/maindocumentsEng/finnish+police?opendocument>.
- He, Ni and Das, Dilip K., (2006), *Policing in Finland: The Cultural Basis of Law Enforcement*. New York; Edwin Mellen Pres. <http://polis.osce.org/countries/f/18/114/Organization%20Chart.gif>.
- Infopankki, (2007), *Finlandiya tarihi*. http://www.infopankki.fi/tr-TR/Finlandiya_Tarihi/.
- Kuusela, J., (2002), *Security and defense policy*. <http://virtual.finland.fi/finfo/english/security.html> (30 Nisan 2007).
- Laitinen, A., (2006), 'Finland' D. K. Das (Ed) *World Police Encyclopedia* Volume 1 New York, Taylor and Francis Group, pp. 289-295.
- Ministry of Finance, (2006), *Handbook on Performance Management*, www.ministryoffinance.fi (10 Ağustos 2007).
- Ministry of Justice, (2007), *The Finnish system of government; from a mixed constitution to parliamentarism*. <http://www.om.fi/21910.htm> (01 Mayıs 2007).

- Nousiainen, J., (2007), *The Finnish system of government: from a mixed constitution to parliamentarism*,
http://www.om.fi/Satellite?blobcol=urldata&blobheader=application/pdf&blobheadername1=Content-Disposition&blobheadername2=ContentLength&blobheadervalue1=inline;%20filename=Nousiainen_en.pdf&blobheadervalue2=162947&blobkey=id&blobtable=MungoBlobs&blobwhere=1173189594436&ssbinary=true&SSURIpptype=BlobServer&SSURIcontainer=Default&SSURIsession=false&SSURIsscontext=Satellite%20Server. (30 April 2007).
- O'Connor, J., (2004), Enar shadow report 2004.
http://www.enareu.org/en/national/finland/finland2004_enOK.pdf (30 Temmuz 2007).
- Osce Polis, (2007), Policing Profiles of Participating and Partner States.
http://polis.osce.org/countries/details.php?item_id=18#Country_Profile_Section_101 (30 Temmuz 2007).
- Parliament of Finland, (2007), Legislative work of parliament,
<http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/aboutparliament/legislativework.htm>, (30 Temmuz 2007).
- Photius, (2007), Finnish police organization.
http://www.photius.com/countries/finland/national_security/finland_national_security_police_organization.html, (30 Temmuz 2007).
- Santtila, P., (2001), 'The Structure of Crime-Scene Actions in Finnish Homicides'. *Homicide Studies*, 5, 4, 363-387.
- Solsten, E. and Meditz, S. W., (1988), *Inland: A Country Study*, Washington: GPO for the Library of Congress'.
- The President of Finland, (2007), *Position and duties*.
<http://www.presidentti.fi/netcomm/news/ShowArticle.asp?intNWSAID=35589&LAN=EN> (30 Temmuz 2007).
- Virta, S., (2005), 'Finland' Larry E. Sullivan and M. R. Haberfeld (Ed) *Encyclopedia of Law Enforcement* Sage Publications, Thousand Oaks, USA, ss.1063-1065.

Van de Linde, E. W. O'Brien, K., Lindstrom, G. Spiegeleire, S., Vayrynen, M. Vries, H., (2002), Quick scan of post 9/11 national counter-terrorism policymaking and implementation in selected European countries. *Research project for the Netherlands Ministry of Justice*. http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/2005/MR1590.pdf (30 Temmuz 2007).